

Erna Sassen

Erik van Muiswinkel

Spelen met kerst thuis
in de Stadsschouwburg

Wie het theaterspel van de Haarlemse kleinkunstenaars Erik van Muiswinkel en Erna Sassen kent, denkt eerder aan een lach dan aan een traan. Toch vertolken ze in december en januari voor het eerst in hun carrière een combinatie van beide emoties in de zinderende kerstvoorstelling van de Stadsschouwburg A Christmas Carol.

Vanaf 21 december worden de Stadsschouwburg en de omliggende Koninginnebuurt omgetoverd tot de meest sprookjesachtige kerstlocatie van Haarlem. Kerstklokken, -koren, -ballen en -bomen verwarmen het straatbeeld en leiden je naar de plek waar het deze winter allemaal gebeurt; de statige 'bonbonnière' van onze stad. Daar vertolken Erik van Muiswinkel en Erna Sassen hun unieke rollen als Ebenezer Scrooge en mevrouw Cratchit in de nieuwste kerstproductie van de Stadsschouwburg sinds jaren. De audities onder amateurspelers werden ver van tevoren gehouden, zodat alle acteurs tijdig op de hoogte zijn qua planning

als aanloop naar de grote dag; de première op 23 december. Het grootste gedeelte van de cast bestaat namelijk uit gedreven Haarlemse amateurspelers, die zich tomeloos inzetten om een professionele voorstelling neer te zetten. Erik en Erna maken zich daarentegen nog niet heel erg druk om hun bijdrage. Ze hebben er vooral heel veel zin in, en dat enthousiasme spat van het gesprek af dat ze met elkaar en met HRLM voeren.

Kerst met de Koninginnebuurt

Wie kent het kerstverhaal *A Christmas Carol* van Charles Dickens uit 1843 nou niet? Erik van Muiswinkel speelt het hoofdpersonage Scrooge, een verbitterde, gierige geldwisselaar die op kerstavond bezoek krijgt van kerstgeesten die hem tot inkeer laten komen. "Zo'n groot toneelstuk voorbereiden is een ontzettend intensieve klus", begint Erik. "Wij als acteurs zijn eigenlijk de laatste poppetjes die in het geheel worden neergezet in de laatste vijf à zes weken voor de première. Dan is het even een paar weken repeteren tot je erbij neervalt, en daarna gelijk vlammen tijdens de voorstellingen. Vóór die tijd zijn alle kostuums, licht, muziek, regie en decor al lang en breed uitgewerkt." "Dat is waar. Op het moment dat wij op het podium staan, lijkt alles om ons te draaien, maar dat is onterecht", haakt Erna in. "De mensen achter de schermen, de makers en

de regisseur, werken minstens zo hard als wij. En veel langer. Maar dat zei Erik al."

Haarlems spektakel

Bijzonder is dat in deze productie veel amateurspelers meedoen. Dat gaat volgens Erna extra publiek opleveren want iedereen neemt vrienden en familie mee. Het belooft met alle medewerkers rondom de voorstellingen een groot feest te worden. "Zeker", reflecteert Erik. "Uit ervaring weet ik dat er rond de kerstvakantie niet alleen sprake is van feest en gezelligheid, maar ook van verveling. Om dat te voorkomen, kan je hier lekker binnen zijn met elkaar en genieten van de activiteiten die rondom de kerstvoorstelling worden georganiseerd. Toen ik hoorde dat het betrekken van de omgeving in het geheel een van de uitgangspunten zou zijn, was ik dan ook gelijk overgehaald om mee te doen. Ik zag het spektakel al helemaal voor me, de Stadsschouwburg getransformeerd tot het enige echte Scroogegebouw van Nederland. En dat ook nog eens bij mij thuis om de hoek, zodat ik regelmatig bij mijn kinderen kan zijn tijdens de kerstdagen. Ik verheug me er ontzettend op!"

Uitdagende rol

Erna heeft in haar carrière al meerdere serieuze rollen gespeeld, waaronder die van Susanne Lievegoed in de serie *Medisch Centrum West*. Maar voor Erik is dit de eerste keer dat hij serieus acteerwerk kan laten zien. "Ik heb nog nooit zo'n dramatische toneelrol met een ontwikkeling onder leiding van zo'n gelouterde regisseur gespeeld," legt hij uit. "Dus buiten dat het bij mij in de buurt is en erg gezellig, is er voor mij ook echt wat te halen."

Erna: "Ik vind Erik erg geschikt voor deze rol, vooral door zijn mooie stem. Zelf speel ik een vrij kleine rol, dus de druk valt voor mij mee, maar dat vind ik eigenlijk wel fijn."

Binding met Haarlem

Wat Erik en Erna behalve hun acteerambities gemeen hebben, is dat ze allebei oorspronkelijk uit de omgeving van Haarlem komen, een periode in andere plaatsen hebben gewoond, en vervolgens zijn teruggekeerd naar Haarlem. Erna: "Ik ben in Beverwijk geboren en opgegroeid in IJmuiden. Tijdens en na mijn

'Je wilt vooral veel lol maken met de zaal'

opleiding aan de Theaterschool heb ik een tijd in Amsterdam gewoond, en nu woon ik alweer dertien jaar in Haarlem. Erik: "Hoewel ik in Haarlem-Zuid ben opgegroeid, woon ik, na een omzwerfing in verschillende steden, nu in Heemstede en ben ik dus geen echte Haarlemmer meer. Die Haarlemmers die generatie na generatie nooit ergens anders hebben gewoond, worden volgens mij zeldzaam. Mijn band met Haarlem en zijn inwoners zit dan ook meer aan de Stadsschouwburg vast. Dat komt doordat het gebouw hier al staat sinds ik me kan herinneren en ik er van jongs af aan heb opgetreden. Net als mijn vader eigenlijk, die eerst als amateur en later ook nog tien jaar als professioneel acteur op de planken stond. Verder ging mijn allereerste officiële voorstelling,

Zak en As, hier in première, wat me natuurlijk altijd zal blijven. Ik vond het dan ook vreselijk toen er ooit sprake was van sloop omdat de Stadsschouwburg niet meer toegankelijk was voor grotere producties. Verder was het gebouw een cadeau aan de stad van een rijke kerel zonder al te veel smaak, waardoor het architectonisch van weinig waarde was en niet monumentaal beschermd. Platgooien en iets anders bouwen bleek de goedkoopste optie. Toch was er, onder meer door het schitterende interieur van de theaterzaal, veel weerstand tegen de sloop. Daarom is de binnenzaal compleet behouden en alleen de buitenkant aangepast en uitgebreid. Sommige mensen vinden het lelijk geworden, maar daar ben ik het niet mee eens. Ik vind het erg goed gelukt!"

Serius cabaret

Erik en Erna kennen elkaar al zo'n vijftientig jaar vanuit hun vak en treden nu sinds tijden een keer samen op. Hun carrières zijn natuurlijk anders verlopen, maar hebben ook overeenkomsten. Ze zijn beiden van origine cabaretiers en hebben geregeld jeugdtheater gemaakt. Erik naast vele kindervoorstellingen in de sinterklaastijd als Hoofdpiet en Erna schrijft nu zelfs succesvolle kinderboeken. Erna: "Dat wij ervan houden jeugdtheater te maken en te spelen heeft volgens mij te maken met onze cabaretmentaliteit. Je wil gewoon lol maken met de hele zaal. Er zitten daarom ook grappen in die niet zozeer voor de kinderen, maar meer voor hun ouders zijn bedoeld. Kinderen lachen alleen net zo hard om die volwassenengrappen mee omdat ze zien dat hun ouders het leuk vinden." Erik: "Het gevaar van deze familievoorstelling was alleen dat de humor zou

‘Het beeld van die man met slaapmuts is een oerbeeld uit mijn jeugd’

wringen met de serieuze kant van het verhaal. Scrooge is tenslotte een hele verbitterde, chagrijnige en vervelende man. Toch zal het je verbazen hoeveel humor zo'n knorrepot kan hebben! Alleen maakt hij dan hele grimmige, nare en overdreven cynische grappen.”

Britse satire

A Christmas Carol typeert het Londense straatbeeld uit vervlogen tijden. Daarbij zouden de Britten de Britten niet zijn als ze geen droge grappen over het verhaal zouden maken. “De Engelsen hebben bewezen dat het verhaal zich ontzettend goed leent voor satire omdat het in feite een volkomen ‘over-the-top rococo’-verhaal is”, vervolgt Erik. “Op de rammelende kitschkettingen en geestverschijningen hebben ze tal van parodieën gemaakt. Rowan Atkinson heeft bijvoorbeeld een omgekeerde *Christmas Carol* gedaan. Hij begon als een aardige vent en werd door geesten overtuigd dat hij assertiever moest zijn en meer voor zichzelf moest opkomen. Hij eindigt ten slotte als een enorme klootzak. In Engeland is het verhaal namelijk zo over- en overbekend, dat het niet meer leuk is om de originele versie op te voeren. Wij brengen daarentegen een nog vrij traditionele weergave omdat het verhaal hier minder bekend is. Bij Nederlandse kinderen zullen de moraal en alle kleurrijke figuren in het stuk nog steeds veel indruk maken. Van die parodieën en bewerkingen heb ik overigens wel een hoop opgestoken voor mijn rol, maar ik ga het karakter wel op Bruuns en mijn eigen manier invullen.”

Scrooge-kennis

Erna had van tevoren niet meteen binding

met het oude Dickensverhaal. “Ik hou namelijk niet van Kerst, en ook niet van de kerstsfeer. Mijn enthousiasme om aan *A Christmas Carol* mee te werken, kwam vooral doordat Bruun Kuijt het stuk zou gaan regisseren. Vroeger heb ik meerdere cabaretvoorstellingen met hem gemaakt en dat deed ik iedere keer met veel plezier. Ik vind hem gewoon een hele leuke, warme man die ontzettend sfeervolle voorstellingen kan neerzetten. Dat is echt zijn specialiteit! Hij heeft al vaker voorstellingen geregisseerd naar verhalen van Charles Dickens waarin die typische kerstsfeer terugkomt.” Erik: “Volgens mij heeft hij zelfs al twee keer eerder Scrooge geregisseerd. Het verhaal zit dus echt in zijn vezels. Mijn vader is daar in de jaren negentig een keer heen geweest, alleen was er destijds minder fanfare omheen. Ze hadden bijvoorbeeld niet het oudste mannenkoor van Nederland, het Haarlemse *Zang & Vriendschap*, zoals we nu hebben. Maar zelf ben ik daar toen niet heen geweest en ik was voorheen dus ook geen kenner van de *Christmas Carol*. Wel kende ik het verhaal van daaromheen. Het beeld van Scrooge met slaapmuts is een oerbeeld uit mijn jeugd, dat ontstaan is tijdens een van mijn allereerste ‘theaterherinneringen’. Het was een bruiloft of jubileum van de familie van mijn moeder waarvan veel ooms en tantes bij het amateurtheater speelden. Ik weet nog goed dat op een gegeven moment alle lichten in de zaal uitgingen en mijn oom met zo'n slaapmuts en kandelaar met brandende kaarsen binnenkwam. Hij begon tot mijn grote verbazing iedereen uit te foeteren, wat ik op dat moment niet als toneelspel kon bevatten. Even later, na het applaus, zat diezelfde oom doodleuk weer tussen de rest van m'n familie gezellig te doen!

Ik snapte er toen niets van, maar het maakte wel enorme indruk op me. Dat oerbeeld dat mijn oom toen heeft neergezet, vond ik niet veel later terug in Scrooge.”

Tot over twee jaar

Tien jaar terug hield de Stadsschouwburg ook al eens een speciale kerstvoorstelling gemaakt voor en door Haarlemmers. Dit stuk, genaamd *The Snowman*, was gebaseerd op het gelijknamige prentenboek van Raymond Briggs waarin alleen verhalende tekeningen staan afgebeeld. Erik: “Omdat het best duur en intensief is om zo'n productie op poten te zetten, komt er nu pas na tien jaar een vervolg. Mijn vader is destijds wel naar *The Snowman* wezen kijken en dat was een groot succes volgens mij. Nu de Stadsschouwburg weer de smaak te pakken heeft, is het de bedoeling dat er om de twee jaar een familievoorstelling gaat komen. Eén van de krachten van zo'n stuk is namelijk dat Haarlemmers naar Haarlemmers komen kijken, en dat samenzijn geeft natuurlijk het ultieme kerstgevoel!” ★

Scrooge, naar het bekende verhaal van Charles Dickens, speelt van woensdag 21 december 2011 tot en met zondag 8 januari 2012. Het wordt een muzikaal familiespektakel vanaf 8 jaar en is alleen te zien in de Stadsschouwburg Haarlem.

Alle informatie of nieuwtjes zijn terug te vinden op www.scroogehaarlem.nl.

Tekst: Louise Hartveld. Fotografie: Simone Philipsen.